

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Na co myslet při sepisu zakladatelského právního jednání ve světle velké novely zákona o obchodních korporacích

Od 1. 1. 2021 vstupuje v účinnost zákon č. [33/2020](#) Sb., který novelizuje mj. zákon č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích a družstvech (dále jen „zákon o obchodních korporacích“). Tzv. velká novela, jak se tomuto zákonu mezi odbornou veřejností přezdívá, je největší změnou zákona o obchodních korporacích od nabytí jeho účinnosti. Hlavním cílem velké novely je odstranit nepřesnosti a nejednoznačnosti textu zákona, lépe reflektovat předpisy Evropské unie a snížit regulatorní zátěž pro podnikatele. Velká novela zároveň přináší celou řadu podstatných změn majících zásadní dopad na zakladatelské právní jednání.

Cílem tohoto článku je upozornit na klíčové změny, které by při přípravě či revizi zakladatelského právního jednání neměly být opomenuty.

I po účinnosti velké novely zůstává nadále zachován dvoufázový princip vzniku obchodní korporace. V první fázi zakladatel prostřednictvím zakladatelského právního jednání vyjádří svou vůli směřující k založení obchodní korporace a následně v souladu s registračním principem nastupuje zápis obchodní korporace do příslušného veřejného rejstříku. Přestože obchodní korporace vzniká až okamžikem zápisu do obchodního rejstříku, je klíčovým právě projev vůle vyjádřený v zakladatelském právním jednání, který dotváří zákonem upravený základní rámec nastavení a následného fungování obchodní korporace. Zakladateli je přitom ponechána určitá volnost tento základní rámec nastavení struktury a fungování obchodní korporace přizpůsobit svým potřebám. Velká novela právě zmíněnou volnost rozšiřuje a zároveň **začleňuje větší počet dispozitivních ustanovení**, která se aplikují v případě, že zakladatelské právní jednání neobsahuje jinou úpravu. Zákon o obchodních korporacích však i po velké novele nadále obsahuje kogentní ustanovení, od nichž se není možné odchýlit. V souladu s přechodnými ustanoveními velké novely pak k 1. 1. 2021 pozbývají platnosti ta ustanovení zakladatelského právního jednání, která budou s donucujícími ustanoveními zákona o obchodních korporacích v rozporu.

Jednou z úplných novot, kterou velká novela přináší, je **umožnění přítomnosti třetí osoby na jednání valné hromady společnosti**. Podle dosavadní právní úpravy se může valné hromady účastnit pouze společník (akcionář) sám, případně v zastoupení jiné osoby. Z důvodu odborných znalostí bývají v praxi obvykle jako zástupci voleni advokáti, nicméně o tom, zda může být spolu se zmocněnou osobou na jednání valné hromady přítomen i zmocnitel, se vedou rozsáhlé diskuze^[1]. Proto nová právní úprava s účinností od 1. 1. 2021 výslovně umožňuje, aby si společník vzal s sebou na jednání valné hromady advokáta či jinou osobu. Toto právo může být nicméně omezeno v rámci zakladatelského právního jednání, které může účast třetích osob zcela vyloučit, případně jej zvoleným způsobem modifikovat, například stanovením podmínky, že se jednání valné hromady mohou účastnit pouze třetí osoby s dosaženým magisterským vzděláním v oboru právo na území České republiky. Omezení účasti třetích osob na jednání valné hromady samozřejmě nesmí být diskriminační, a proto není možné omezit účast třetí osoby pouze ve vztahu ke konkrétnímu společníkovi.

Velká novela dále mění úpravu **vyjádření dodatečného souhlasu**^[2] společníka společnosti s ručením omezeným s rozhodnutím valné hromady, kterým je zasahováno do práv a povinností tohoto společníka. Nově nebude nutné tento souhlas poskytnout vždy písemně, ale společenská smlouva může určit, jakým způsobem může společník svůj dodatečný souhlas vyjádřit. V úvahu tak může do budoucna přicházet například udělení souhlasu prostřednictvím dostupných telekomunikačních prostředků. Podmínkou jejich užití je možnost společnosti ověřit totožnost společníka a určit podíly, k nimž se společníkem projevový souhlas vztahuje.

Se zvláštním druhem podílu společníka společnosti s ručením omezeným bude nově možné spojit tzv. vysílací právo, tedy **právo jmenovat a odvolávat jednoho nebo více jednatelů**^[3] **nebo členů dozorčí rady**^[4]. Počet takto jmenovaných jednatelů však nesmí přesáhnout počet jednatelů jmenovaných valnou hromadou. Za obdobných podmínek lze s určitým druhem akcií spojit právo jmenovat a odvolat člena nebo více členů představenstva^[5], dozorčí^[6] nebo správní rady^[7].

Další novinkou je možnost ve společenské smlouvě **určit, kdy společník nebo akcionář nevykonávají svá hlasovací práva**. Velká novela totiž výčet explicitně vymezených důvodů upravených v § 173 odst. 1 zákona o obchodních korporacích rozšiřuje o ustanovení písm. e), které stanoví že „*společník nevykonává hlasovací právo, jestliže tak určí společenská smlouva z jiného důležitého důvodu.*“ Dle důvodové zprávy je důležitým důvodem pro omezení hlasovacího práva společníka zejména skutečnost, že se společník nachází ve střetu zájmů. Pod toto ustanovení však nespádají případy, kdy společník hlasovací právo nevykonává z důvodu, že vlastní podíl bez hlasovacího práva.

Velkých změn doznala také právní regulace akciové společnosti s monistickou strukturou, kdy zejména dochází k úplnému **vypuštění funkce statutárního ředitele**. V rámci stanov všech monistických akciových společností tak bude nutné do 1. 1. 2022 určit statutárním orgánem správní radu. Upravit bude možné také funkční období, které je v zákonném režimu tříleté a rovněž bude možná modifikace rozhodování správní rady, a to například tak, že stanovy určí, že správní rada rozhoduje nadpoloviční většinou hlasů všech členů.

Velká novela mění rovněž **koncept zákazu konkurence** ve vztahu k jednatelům společností s ručením omezeným a členům představenstva akciových společností. Původní znění § 199 a § 441 v kombinaci s § 442 zákona o obchodních korporacích bylo vnímáno jakožto jednostranně kogentní, tedy bylo připuštěno, aby zakladatelské právní jednání upravovalo širší výčet činností, pro něž platí zákaz konkurence, nikoliv však užší než stanovuje zákon. Po novele je možné některé ze zákonem zakázaných činností zakladatelským právním jednáním povolit. Důvodová zpráva k tomu uvádí, že „*společenská smlouva může určit další činnosti, jejichž výkon je jednatelem zakázán, nebo naopak některé, či všechny zákonem zakázané činnosti vyloučit, a tím jejich výkon dovolit. Společenská smlouva může rovněž určit bližší podmínky, za nichž bude výkon jinak zakázaných činností povolen (souhlas určitého orgánu společnosti, domněnka souhlasu apod.). V neposlední řadě může společenská smlouva pověřit valnou hromadu, aby svým rozhodnutím rozšířila či zúžila okruh zakázaných činností, popřípadě může umožnit odchýlné sjednání zakázaných činností ve smlouvě o výkonu funkce jednatele.*“ Došlo taktéž k vypuštění jednoměsíční lhůty, v níž mohli společníci, resp. u akciové společnosti zakladatelé či příslušný orgán, vyjádřit svůj nesouhlas s oznámeným konkurenčním jednáním. Zakladatel tedy bude mít v rámci zakladatelského právního jednání mnohem větší volnost ve vztahu k regulaci aktivit jednatelů nebo členů představenstva společnosti. Z výslovné právní úpravy zákazu konkurence byl dále vypuštěn odstavec, který stanovil, že společenská smlouva může určit, v jakém rozsahu se zákaz konkurence vztahuje také na společníky. I přes absenci výslovného zákonného ustanovení máme za to, že cílem zákonodárce nebylo možnost úpravy zákazu konkurence společníků vyloučit a tato tedy zůstává zachována.

V návaznosti na výše uvedenou změnu postavení správní rady v akciové společnosti s monistickou strukturou byl výslovně zakotven **zákaz konkurence pro členy správní rady** akciové společnosti. Samotná úprava byla převzata z právní úpravy zákazu konkurence členů dozorčí rady akciové společnosti a je tedy obdobná zákazu konkurence jednatelů společností s ručením omezeným a členů představenstva akciových společností. V souladu s výše vymezeným novým pojetím koncepce zákazu konkurence byla rovněž pro účely úpravy zákazu konkurence správní rady a dozorčí rady akciové společnosti výslovně zakotvena možnost ve stanovách upravit zákaz konkurence odchýlně od zákonné úpravy.

Dílčích úprav doznala rovněž právní úprava **převodu podílu** společnosti s ručením omezeným. I nadále je možné převoditelnost podílu zakladatelským právním jednáním omezit, například převod podílu podmínit souhlasem některého orgánu společnosti. Nově však bude možné, aby společenská smlouva dále specifikovala případy a podmínky, za jakých je vybraný orgán povinen souhlas udělit, případně jej naopak odmítnout.^[8]

Mezi další změny, které bude možno v rámci zakladatelského právního jednání reflektovat, patří například možnost stanovit odlišný den výplaty vypořádacího podílu, dále také možné nastavení podílů bez hlasovacích práv nebo stanovení výplaty podílu na zisku nebo formy v jaké bude zisk vyplácen. Zakladatelské právní jednání tedy může například stanovit, že podíl na zisku společnosti s ručením omezeným bude společníkům vyplácen v naturáliích.

Závěr

Velká novela přináší celou řadu novinek, z nichž některé vyplynuly z praxe a jiné reflektují již zavedenou soudní judikaturu a předpisy Evropské unie. Velká novela se přitom dotkne nejen nově zakládaných, ale i již existujících společností, které budou muset zrevidovat a upravit svá zakladatelská právní jednání. Při sepisu či revizi společenské smlouvy je přitom vhodné dbát nejen kogentních ustanovení zákona o obchodních kooperacích, ale taktéž zvážit, v kterých případech je zákonná dispozitivní úprava pro společnost vyhovující a v kterých je naopak vhodné využít možnosti upravit zakladatelským právním jednáním danou problematiku odlišně.

Mgr. Markéta Šlejharová,
vedoucí advokátka

[CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o., advokátní kancelář](#)

CITY TOWER
Hvězdova 1716/2b
140 00 Praha 4

Tel.: +420 224 827 884
Fax: +420 224 827 879
e-mail: ak@akccs.cz

-
- [1] Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1110/2012
- [2] Viz § 174 ve spojení s § 171 odst. 2 zákona o obchodních korporacích ve znění účinném od 1. 1. 2021
- [3] § 194a zákona o obchodních korporacích ve znění účinném od 1. 1. 2021
- [4] § 201 odst. 5 zákona o obchodních korporacích ve znění účinném od 1. 1. 2021
- [5] § 438a zákona o obchodních korporacích ve znění účinném od 1. 1. 2021
- [6] § 448b zákona o obchodních korporacích ve znění účinném od 1. 1. 2021
- [7] § 458 odst. 1 zákona o obchodních korporacích ve znění účinném od 1. 1. 2021
- [8]
— Viz § 207 odst. 3 zákona o obchodních korporacích ve znění účinném od 1. 1. 2021

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Korporátní dluhopisy v ČR: růst trhu, regulační limity a koncentrace rizik v segmentu podlimitních emisí](#)
- [Dělení, převod a přechod podílu v s.r.o.](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [AML a diskriminace v realitní praxi: chyby, které mohou vyjít draho](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)